

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

Machteloosheid bij conflicten tussen ouders na partnerscheiding

staan. Het is zaak juist de ouder-kindband te versterken. Door ouders bewust te maken van het onderscheid tussen de twee rollen van ouder en ex-partner maak je als therapeut steeds een positionele keuze ter bevordering van de ouderidentiteit, bijvoorbeeld door hen als ouder aan te spreken op hun verlangen het goed te doen voor het kind en op het hebben van opvoedingsdoelen. Durf daarbij ook het solo-ouderschap als mogelijkheid mee te laten klinken als dat genoemd wordt, en blij creatief en open denken over regelingen rond parallel ouderschap.

Voor mij, net klaar met de systeemopleiding waarbij het loslaten van houvas-

ten en het omarmen van vele werkelijkheden weleens overweldigend kan voelen, is deze visie van Cottyn er een naar mijn hart. 'Wees partijdig voor deze visie', is haar stellingname en ik sluit mij daar graag bij aan. We gaan niet mee in de strijd, maar maken wel duidelijk waar we voor staan, namelijk een ouderschap waarbij ouder en kind zich kunnen ontwikkelen en een toekomstperspectief kunnen ervaren.

Jacqueline Rodenburg is pedagogisch adviseur en systeemtherapeut bij MoleMann Mental Health te Almere. E-mail: jacqueline.rodenburg@molemann.nl.

Buiten – Gewoon, inspiratie out of the box

NVRG-conferentie.

[Arnhem, 16 september 2011]

Ria de Jong

De titel van de jaarlijkse conferentie van de NVRG belooft ons een dag vol inspiratie en 'out of the box'-denken. Een dag waarbij we geprikkeld worden onze creativiteit weer aan te boren in het werk van alledag. De locatie van het congres, Burgers Zoo, stemt mij van te voren al vrolijk, want ik verheug mij naast een prikkelende conferentie ook op de dierentuin.

De dag begint met een lezing van Jim Wilson, gezinstherapeut en trainer, verbonden aan UK National Health Service. Volgens Wilson zijn onze cliënten totaal niet geïnteresseerd in welke methode of techniek de therapeut gebruikt. De cliënt wil daarentegen wel weten op welke manier de therapeut er werkelijk is in het contact met de cliënt. Wilson heeft zich

laten inspireren door het boek *The guitar man* (Hodgkinson, 2007), waarin het leren bespelen van een gitaar beschreven wordt aan de hand van drie aspecten: het opdoen van kennis, het ontwikkelen van een eigen stijl en het delen van de bezieling ofwel het gevoel dat je als musicus in het spel legt. Wilson ziet een parallel in onze eigen ontwikkeling in ons vak. Kennis is nodig om een eigen stijl te ontwikkelen en ons repertoire uit te breiden, maar bezieling is het gevoel dat de therapeut in de therapie brengt. Tijdens Wilsons betoog gaan mijn gedachten uit naar die momenten die mij ontroeren in mijn werk; het gaat inderdaad om een diepere dimensie dan kennis en stijl.

In zijn workshop later op de dag gaat Wilson verder in op de drie aspecten van leren en moedigt hij ons aan over onze eigen stijl en bezieling na te denken. Door kennis, stijl en bezieling in te brengen in de interactie met de ander, ontstaat een vruchtbaar samenspel van leren. Die ander kan een collega zijn, een cliënt of een

rolmodel in het werk. Om fris in het werk te blijven, is het nodig tijd te nemen om na te denken en gedachten uit te wisselen met collega's. Ik ben het met hem eens. In deze tijd van bezuinigingen en productie kan het tijd nemen er nogal eens bij in schieten. Maar dat wreekt zich onherroepelijk in de kwaliteit van het werk en in de inspiratie van de hulpverleners. En wanneer het vlammetje dooft is de burn-out nabij.

Bruno Hillewaere, psychotherapeut en systeemtherapeut bij de Viersprong, vraagt zich in zijn lezing af of (nieuwe) methodieken helpende handvatten kunnen zijn voor de therapeut, of dat zij juist het creatieve proces belemmeren. De meerwaarde van een methodiek is dat die een goed en doordacht antwoord geeft op bepaalde vragen. Maar wat als iets niet in de kaders past? Een methodiek kan onze nieuwsgierige houding beperken en ons beletten open te luisteren. En wat doet dat met onze creativiteit?

Hillewaere vraagt zich af wat originaliteit is. Moet iets nieuw zijn? Aansluitend bij Bateson argumenteert hij dat het combineren van informatie bijdraagt aan de evolutie van kennis. Kennis dient voort te bouwen op voorafgaande kennis. Hillewaere concludeert dat kaders helpend zijn als ze in de context staan, ze de relatie en het proces centraal stellen en handvatten bieden voor verandering, mits het open kaders zijn, met ruimte voor groei, verruiming en samenwerking. Daar kan ik het alleen maar mee eens zijn.

Een tweede workshop gaat over familiegesprekken bij dementie en wordt gepresenteerd door Leny van Dalen, Anneke Bouman en Marcel Meijer, alle drie werkzaam bij Stichting Geriant. Als ex-hulpverlener in de ouderenpsychiatrie en als ervaringsdeskundige zit ik met een dub-

bele pet op. Ik merk al snel dat ik daarin niet de enige ben: veel mensen in de workshop geven blijk ervaringsdeskundig te zijn, hetgeen niet verwonderlijk is, gezien de vergrijzing en de toename van het aantal dementerenden in Nederland.

Mijn eigen vader dementeerde al jong. Wij vonden het als gezin moeilijk om hierover met mijn vader in gesprek te gaan, uit angst hem nog meer pijn te doen. Later, na zijn dood, ben ik mij meer en meer gaan realiseren dat wij, door er niet over te praten, mijn vader eenzaam hebben gelaten in dit pijnlijke proces. Hoe hadden we het anders kunnen doen en welke dilemma's kom je als professional tegen wanneer je het gesprek aangaat met de dementerende en de betrokkenen eromheen?

Op deze vraag krijg ik in de workshop geen antwoord. Wel krijgen we een inkijkje in het werk van Geriant en horen we met name over het belang van psycho-educatie en de methodiek van het werken met levensboeken en reminisceren. Reminisceren is het ophalen van herinneringen samen met de oudere en daarmee aansluiten bij zijn of haar beleevingswereld om het gevoel van welbevinden te bevorderen. Het is interessant, maar niet echt 'out of the box', behalve dan dat het werken met dementerenden voortdurend aanpassing en creativiteit vraagt, waardoor dit werk per definitie buiten de kaders gaat.

Na de workshops volgt een nieuwe traditie in de vorm van een conferentiecolum door Justine van Lawick, systeemtherapeut en werkzaam bij het Lorentzhuis. Ze sluit goed aan bij de lezing van Hillewaere over de evolutie van kennis en de beperking van een alomvattende theorie die ons handelen stuurt. Van Lawick roept ons op onze inspiratiebronnen te blijven erkennen en eren en op hen te blij-

Buiten—Gewoon

ven voortborduren in de ontwikkeling van ons handelen.

De laatste lezing is van Gerrit Loots, familie- en relatietherapeut, klinisch psycholoog en als hoogleraar verbonden aan verschillende universiteiten. Loots boeit ons met zijn onderzoek naar het belang van de interactie tussen moeders en baby's voor de kwaliteit van de ouder-kindrelatie en de ontwikkeling van het kind. Het 'gebrabbel' van moeders met hun kindje werd in het onderzoek geobserveerd, opgenomen en vertaald naar muzieknoten. Loots noemt dit 'de verborgen muziek' achter de woorden in een dialoog tussen moeder en baby. Vervolgens werd het gebrabbel geanalyseerd op toonhoogte en ritme. In de 'muzikale taal' tussen moeder en kind vindt emotionele afstemming plaats; tijdens momenten van tonale synchroniciteit herstellen ouders en baby's hun emotionele contact. Het zijn deze momenten die het verschil maken in het contact tussen moeder en kind. Het gaat om het aangeboren verlangen elkaar te erkennen. In dit verlangen groeit het bewustzijn van de ander. Een aangeboren verlangen naar erkenning, het verlangen om verlangd te worden, vertaalt zich zo naar een wederzijdse erkenning van verlangd te zijn. Deze wederzijdse interacties versterken elkaar en zorgen voor een veilig klimaat waarin de hechting kan groeien en het kind zich kan ontwikkelen.

Vanuit deze invalshoek ziet Loots psychotherapie als een creatie van momen-

ten van wederzijdse tegemoetkoming aan het verlangen om verlangd te zijn. Martine van Puyvelde, familie- en relatietherapeut in opleiding, klinisch psycholoog en musicus, illustreert Loots' verhaal met een stukje uit de film *The weeping camel*, waarin met behulp van de muziek van een snaarinstrument de verbinding weer tot stand wordt gebracht tussen een verstoten kamelenjong en zijn moeder. Het is ontroerend om te zien.

Dit filmpje brengt mij weer met beide benen op de grond in Burgers Zoo, waar directeur Alex van Hooff zorgt voor een passende afsluiting met zijn verhaal over zijn familiegeschiedenis in de dierentuin.

Ik kijk terug op een inspirerende conferentie in een even inspirerende omgeving, door de sprankelende gastheer Eric van der Elst tot een eenheid gesmeed door op speelse wijze de dieren in de dierentuin te koppelen aan de inhoud van het congres.

Om 'out of the box' te kunnen denken moet er allereerst wel iets 'in the box' zitten. Daaraan heeft deze conferentie bij mij zeker een bijdrage geleverd, zodat ik geprikkeld ben om ook daar buiten te blijven kijken.

Ria de Jong is maatschappelijk werker en systeemtherapeut bij GGZ Centraal, locatie Rembrandthof te Hilversum. E-mail: r.dejong@ggzcentraal.nl.

Literatuur

Hodgkinson, W. (2007). *The guitar man*. London: Bloomsbury.